

iPad Notion: Jatkoharjoitus

Ei julkiseen käyttöön, vain Otto Romanowskin kurssilaisille!

Taustaa

Tutustu Notion [alkuharjoitukseen](#), jossa opitaan Notionin käyttööntymää ja peruskäyttöä.

Oletamme, että hallitsen Notionin peruskäytön.

Tässä jatko-oppaassa tehdään hieman monimutkaisempi nuotti.

Tämä jatko-osa on pääasiassa tekstipohjainen, koska tässä edellytetään Notionin visuaalista tuntemista.

Kysymykset, ideat, kritiikki, korjausehdotukset jne. -> Otto.Romanowski@iki.fi

Nuotinnuksen alkutoimenpiteitä ja työjärjestystä

Seuraavia periaatteita kannattaa noudattaa:

- 1) tee teoksestasi lyijykynällä raakaversio (voit tulostaa itsellesi tyhjiä nuottiviivastoja)
- 2) määrittele ohjelmassa nuottisi soittimet ja niiden ominaisuudet, teoksen tahtilaji ja sävellaji sekä aseta kohotahti (monasti hankalaa tehdä jälkeinpäin)
- 3) analysoi mitkä stemmat vaativat polyfoniaa ja syötä sitten jokaiseen stemmaan (ja polyfoniassa sen ääniin) peräkkäin tauot ja nuottinupit (yhdyskaarineen ja kestopisteineen!). Älä siis huomioi kertauksia, artikulaatioita, dynamiikkoja, fraseerauksia jne. vaan vain peräkkäisen stemmanuotit. Oikokuuntele kappale (siis ilman kertauksia) ja korjaile vääriä korkeuksia/kestoja.
- 4) vasta kun nuotit/tautot ovat partituurissa, sijoita kertaukset sekä maalit. Oikokuuntele teoksesi (nyt hahmotat jo muodonkin).
- 5) aseta säekaaret, artikulaatiot, dynamiikat, agogiikat, tempot, sointumerkit yms. Oikokuuntele ja korjaa.
- 6) syötä lyriikka
- 7) tulosta nuottisi sekä korjaile sitten virheitä ja ulkoasua

Mitä opit tässä jatkoharjoituksessa

Hae [jatkoharjoituksemme nuotti](#). Nuotti kannattaa tulostaa, koska siihen viitataan useasti.

iPad Notion: Jatkoarjoitus

Tässä notaatiotehtävässä opitaan mm.

- etumerkit, tahtilaji ja kohotahti
- tekstielementtien sijoitus (nimi, säveltäjä jne.)
- tempomääreen asetus
- erilaisia viivastoja
- nuoteista etuhele, polyrytmi, rytminuotti, tremolo ja elementtien piilotus
- kertaukset ja maalit
- artikulaatiot, dynamiikat, legatokaaret

Aloitusta eli stemmojen esiasetuksia

- käynnistä Notion, aloita uusi dokumentti ja nimeä se "Harjoitus 2"
- valitse seuraavat soittimet: Soprano Chorus, Piano, Clarinet, Electric Guitar, Electric Bass
- asetta seuraava partituurijärjestys: Soprano, Clarinet, E. Guitar, Piano, E. Bass
- muuta soittimien nimet seuraavasti: Soprano Chorus -> Laulu (Voc.), Clarinet -> Klarinetti (Cl.), Electric Guitar -> S. kitara (E. Gt.), Electric Bass -> Basso (Bs.)
- tee sähkökitaran nuottiviivastosta yksiviivainen: Staff Type > Single-line Staff (percussion)

Partituurin ulkoasun asetuksia

Konserttiviritys käyttöön:

- päävalikon hammasratas (asetukset) > View Options > Concert Pitch ja Continuous View (näytöllä ei sivujakoa), laita myös Show Hidden Items kytkeä päälle (näemme piiloitetut elementit harmaana) sekä Show Voice Colors päälle (polyfonia erottuu helpommin)

Continuous View (jatkuva näyttö) tekee nuotti-ikkunan vasempaan laitaan kiinteän pystynauhan, josta näkyy koko ajan soitin, etumerkki, tahtilaji, tempo jne. Sille alueelle ei kannata tökkiä, koska se ei vaikuta mihinkään.

Continuous View näkymän etu on, että mm. legatokaaria voi piirtää vaikka kuinka laajalle alueelle, eikä sivuvaihdoista tarvitse välittää.

iPad Notion: Jatkoharjoitus

Tulostussivun koko ja reunukset:

- päävalikon hammasratas (asetukset) > Full Score Settings > Page Size > A4 ja Landscape (paina Back)

- päävalikon hammasratas (asetukset) > Full Score Settings > Page Margins > laita kaikki ,5 (tuumaa!) (paina Back)

Stemmojen välit:

- päävalikon hammasratas (asetukset) > Full Score Settings > Staff Spacing > laita plussasta (hitaasti!) arvoon 2.5

Poistu näpäyttämällä hammasratasta.

Nuotin otsikko ja muut yleistekstit

a) valitse päävalikosta asetukset (hammasratas)

Koko nuotin pääotsikko: Full Score Settings > Edit Titles and Text > Title > Text > kirjoita teksti "Jatkoharjoitus"

Pääotsikon alateksti: (Back - Back) Subtitle > Text > kirjoita teksti "Otto.Romanowski@iki.fi"

Säveltäjän nimi: (Back - Back) Credit > Text > kirjoita teksti "Sävelläjä"

Voit tarkistaa tekstit poistumalla ensin jatkuvan näytön tilasta:

- päävalikon hammasratas (asetukset) > View Options > Screen View

Palaa takaisin jatkuvaan näyttöön: hammasratas (asetukset) > View Options > Continuous View

Sävelläji, tahtilaji ja kohotahti

Sävelläjin asetus (tai muutos):

iPad Notion: Jatkoharjoitus

- a) aseta vihreä kohdistinpalkki laulun ensimmäiselle iskulle
- b) näpäytä elementtivalikosta C7:n vieressä olevaa tehtilaji/tempo -painiketta
- c) näpäytä avautuneessa lisävalikossa 4/4 työkalua ja rullaa sitten uudessa ikkunassa ensimmäistä numeroa nelosesta kolmoseen
- d) näpäytä Insert

Tahtilajin asetus (tai muutos):

- a) näpäytä samasta lisävalikosta kolmen ristin painiketta
- b) rullaa ilmestyneessä ikkunassa juurisäveleksi D ja näpäytä Insert

Kohotahdin asettaminen:

- a) pidä sormea ensimmäisen tahdin vihreän kohdistimen päällä pidempään, kunnes saat lisävalikon
- b) valitse sieltä Make Pickup Bar
- c) poistu asetuksista näpäyttämällä jossain nuotin valkoisella reunalla

Tempomerkinnän asetus

- a) suurena kahden sormen laajennuksella näyttöä isommaksi ja siirry katsomaan liukunäytön tempomerkintää (neljäsosa = 90)
- b) kaksoisnäpäytä tempomerkintää (se oikeanpuolimmainen) ja saat tempomääreikkunan
- c) kirjoita: Allegro
- d) rullaa sitten BPM-sarakkeessa lukemaksi 120 BPM
- e) paina OK

Palaa perusnäyttöön kaksoisnäppäimällä kahdella sormella.

Stemmojen syöttämisestä

Syötä kaikki nuotit/tautot peräkkäin eri stemmoille.

Huom! Vain nuottinupit ja tauot, ei muuta.

Seuravassa muutamia erikoishuomioita stemmojen kirjoituksiin.

Laulustemma

Aloita toisesta tahdistista, koska ensimmäinen tahti on kohotahti.

Laita viimeinen tahti täyteen (puolinuotti ja neljäsosatauko).

Klarinetti (etuhele ja polyrytmi)

Aloita kohotahdistista kirjoittamalla vain yksi neljäsosa A4.

Ensimmäinen kokotahti alkaa etuheleellä, teemme sen seuraavasti:

- a) kohdistin on tahdin alussa
- b) valitse elementtipalkista etuhele/X-nuotti -painike
- c) näpäytä kahdeksasosa etuhelesymbolia ja soita C#5
- d) valitse normaali nuotti/tauko -painike ja jatka neljäsosien kirjoitusta (D5, A4, F#4)
- e) näpäytä kahdeksasosanuottia ja laita oikealta trioli päälle
- f) soita F#4, E4, F#4 sekä G4, F#4, G4 ja vaihda sitten kesto neljäsosanuotiksi ja poista triolivalinta
- g) syötä nuotteja kvartoliin saakka
- h) kvartoli: valitse apuvalikosta neljäsosakesto ja näpäytä triolin vieressä olevaa kysymysmerkkipolyrytmiä
- i) laita ponnahdusikkunaan: Fit: 4, Into: 3, Bracketing: Show ja paina OK
- j) syötä nuotit H4, C#5, D5, E5, joista tulee automaattisesti kvartoli
- k) muista ottaa polyrytmivalinta pois päältä ja syötä loput nuotit lopputaukoineen

Sähkökitara (rytminuotit)

- a) sijoitu sähkökitaran ensimmäisen kokonaisen tahdin alkuun
- b) voit, mikäli haluat, vaihtaa syöttönäytön päävalikosta pianokoskettimistoksi
- c) aluksi syötämme nuotit normaalinupeilla eli syötä neljäsosatauko sekä H4, H4 (H4 piirtyy viivalle)
- d) tehdään seuraavaan tahtiin yhden tahdin toistomerkki: näpäytä elementtipalkista tahtiviivapainiketta ja valitse ikkunasta yhden tahdin kertausmerkki (näyttää prosentilta)
- e) tahtiin ilmestyi tahtikertauksen merkki, siirry päävalikon väkänuolella eteenpäin
- f) koska tahtikertaus toistaa täysin edellisen tahdin, mutta haluamme jäljempänä tähän uuteen tahtiin eri soinnun, on meidän notatoitava tämä tahti kokonaisuudessaan (ks. kohta c)
- g) syötä loput nuotit taukoineen
- h) stemman nuottinappien muuttaminen:
- i) näpäytä kitaran ensimmäistä tahtia ja valitse elementtipalkista aluetyökälu (neliö pallukoineen) sekä venytä alue koko stemman levyiseksi
(jos hankalaa, tökkää muualla ja yritä uudelleen)
- j) valitse lisävalikosta More... ja sieltä Notes, josta Show as Rhythm Slash
- k) poistu näpäyttämällä jossain

Pianostemma (sointusyöttö, polyfonia ja tremolo)

Aina kun kohtaat kosketinsoittimen stemman, analysoi etukäteen, onko siellä polyfoniaa.

Polyfonian eli moniäänisyyden huomaa yleensä siitä, että stemmassa on erikestoisia nuotteja päällekkäin.

Notion mahdollistaa vain kahden äänen polyfonian.

Kun syötät kosketinsoittimen nuotteja, joudut syöttämään nuotteja laajalta ambitukselta (eri oktaavialoissa).

Voit liikutella näytöllä olevaa koskettimistoa raahaamalla sitä sormella vasemmalle tai oikealle!

iPad Notion: Jatkoharjoitus

Oikean käden stemma

Anlyysin tuloksena huomaamme, että tämä stemma ei sisällä polyfoniaa, vain intervaleja/sointuja.

a) asetu pianostemman ensimmäisen kokonaisen tahdin alkuun ja aktivoi koskettimiston vasemmalta puolelta sointusyöttö (kaksi vierekkäistä kolmisointua)

b) anna kestoksi puolinuotti ja piste sekä soita peräkkäin nuotit F#4 ja D5 (tai D5 ja F#4). Koska kyseessä on sointusyöttö, ei kursori siirry eteenpäin, joten meidän on se tehtävä näpäyttämällä perusvalikon väkänuolta oikealle päin

(mikäli syötit väärän sävelen, syötä väärä sävel uudelleen ja se poistuu)

c) soita D4 ja sitten A4. Näyttöön voi ilmestyä tai jäädä muitakin nuotteja, mutta poistat niitä näpäyttämällä vastaavia säveliä

(voit siis lisätä/poistaa nuotteja soinnuista vain soittamalla vastaavia säveliä)

d) siirry nuolella seuraavaan tahtiin ja poista kestopiste

e) soita E4 ja G4 sekä soita mahdolliset turhat nuotit pois, siirry eteenpäin

f) soita E4 ja H4 ja poista mahdolliset turhan nuotit, siirry eteenpäin

g) vaihda kesto ja soita F#4 sekä A4, siivoa turhat nuotit, siirry eteenpäin

h) soita E4 ja C#5, siivoa sointu ja siirry eteenpäin

Tremolon tekeminen:

Nuotit syötetään aluksi tremolomerkinnän kestoisina (tässä tapauksessa pisteellinen puolinuotti)

a) vaihda melodiasyöttöön (koskettimiston vasemmalla kaksi peräkkäistä nuottia)

b) valitse kestoksi pisteellinen puolinuotti ja soita G4, kohdistin hyppää automaattisesti seuraavaan tahtiin, mutta pakota se takaisin näpäyttämällä edellisen tahdin loppuun ja soita pisteellinen puolinuotti H4. Tuloksena on ruskea nuotti (ylimääräinen).

c) näpäytä rauhallisesti kaksi kertaa tahdin ensimmäistä G4 nuottia, jolloin sekin muuttuu ruskeaksi

d) valitse elementtivalikon etuhele/X-nuppi ja avautuvasta lisävalikosta näpäytä 32-osa tremoloa, siirry sitten päävalikon väkänuolella viimeiseen tahtiin

e) aktivoi sointusyöttö (kolmisoinnut vasemmalla), aseta kestoksi puolinuotti ja soita F#4 ja D5 siivoten mahdolliset ylimääräiset nuotit pois, siirry eteenpäin ja syötä neljäsosatauko

iPad Notion: Jatkoharjoitus

f) vaihda varmuuden vuoksi takaisin melodiasyöttöön!

Vasemman käden stemma

Koska kirjoitamme matalaa satsia, raahaa sormellasi koskettimistoa oikealle ja paljasta vasemmalta C2!

Stemma sisältää kahden äänen polyfoniaa.

Elementtivalikossa nuotti/tauko työkalun lisänäytössä on oikealla kaksi terssisymbolia, joissa aina toinen nuppi on pilkkuviivalla.

Ehyt nuppi tarkoittaa kumpaa ääntä kirjoitetaan (varsi ylös tai alas).

Ylempää ääni (varsi ylöspäin):

a) aktivoi melodiasyöttö (vasemmalta kaksi nuottia)

b) kestoltaan yhdistetty nuotti: soita pisteellinen D3 ja soita se uudestaan. Palaa ensimmäiseen nuottiin ja näpäytä yhdyskaarta. Siirry tahtiin kolme ja syötä loput nuotit (H2, E3 jne.)

c) muista aktivoida viimeisessä tahdissa sointusyöttö, soita ja siivoa D-A kvintti sekä aktivoi taas melodiasyöttö

Alempi ääni (vaihda varsi alaspäin):

a) soita varsi-alaspäin moodissa pisteellinen puolinuotti D2 ja jatka F#2

b) soita loput nuotit

c) muista vaihtaa lopuksi ylä-ääneen (varsi ylös), jottet vahingossa kirjoita seuraavaa stemmaa aläänessä

Bassostemma

Siirry bassostemmaan, tarkista, että melodiasyöttö on aktiivinen ja syötä nuotit

Ylimääräisien tahtien poistaminen

Kun teimme uuden teoksen, laittoi Notion meille valmiiksi runsaasti tyhjiä tahteja.

Haluamme poistaa lopusta tarpeettomat tahtit.

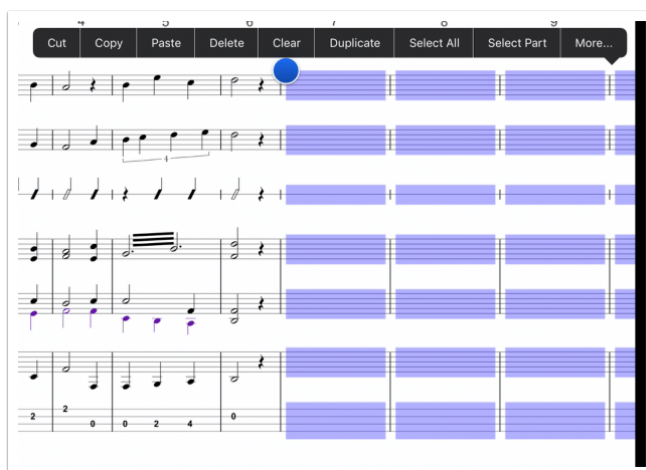
Siihen käytetään elementtivalikon alue-työkalua (neliö ja pallukat).

a) aseta kohdistin ensimmäisen ylimääräisen tyhjän tahtin alkuun

b) näpäytä aluetyökalua

c) vedä oikeanpuoleista pallukkaa oikealle (joudut siirtämään paperia välillä oikealle, työkalu ei siitä välitä)

d) mikäli violetti aktivointi ei aina osu oikeille stemmoille, ei hätää, voit lopuksi käydä vetelemässä pallukoita oikeille paikoilleen

e) valitse apuvalikosta Delete (poistaa tahtit sisältöineen)

Clear tyhjentäisi vain tahtien sisällön, mutta tyhjät tahtit jäisivät nuottiin.

Kertausmerkit ja maalit

Nyt on aika asettaa musiikin muoto paikoilleen.

Työjärjestys: ensin kertausmerkit, sitten maalit.

a) aseta kohdistin ensimmäisen kokonaisen tahtin alkuun ja valitse elementtivalikosta tahti-työkalu

b) näpäytä vasenta kertausmerkkiä

iPad Notion: Jatkoharjoitus

c) aseta kohdistin kolmanneksi viimeisen tahdin loppuun ja näpäytä oikeaa kertausmerkkiä

d) aseta kohdistin neljänneksi viimeisen tahdin alkuun ja näpäytä maalityökalua

(1. maali alkaa aina kohdistimen sisältämästä tahdistista, ja 2. maali jatkuu päättökertausmerkistä eteenpäin)

Stemmojen lisämerkintöjä (artikulaatio, sidekaari, crescendo)

Staccato

a) aseta kohdistin klarinetin ensimmäisen kokonaisen tahdin alkuun ja valitse elementtivalikosta artikulaatiotyökalu (aksentti/staccatotenuto)

b) näpäytä apuvalikosta *fp*:n alla olevaa pistettä ja siirry päävalikon väkänuolella eteenpäin

c) toista kohtaa b) tarpeellinen määrä

Sidekaari (säekaari, sidoskaari, engl. slur):

a) suurena kuvaruutua isoksi, jotta näet vain kaaren alueen kokonaan

b) valitse elementtivalikosta aksentti-työkalu

c) näpäytä apuvalikossa kaarityökalua, joka muuttuu siniseksi

d) tökkää kaaren päätösnuotin nuppia ja vasta sitten kaaren aloitusnuotin nuppia (yritä sinnikkäästi, ei aina onnistu)

Mikäli kaari piirtyi väärään paikkaan, voit joko perua edellisen toiminnon (vasen nuoliekiekura) tai näpäyttää kaari aktiiviseksi (ruskea liikuttelupisteinen) ja näpäyttää elementtivalikon pyyhekumia (toinen vasemmalta)

e) siirry seuraavaan paikkaan, suurena ja tee kohdat c-d uudelleen

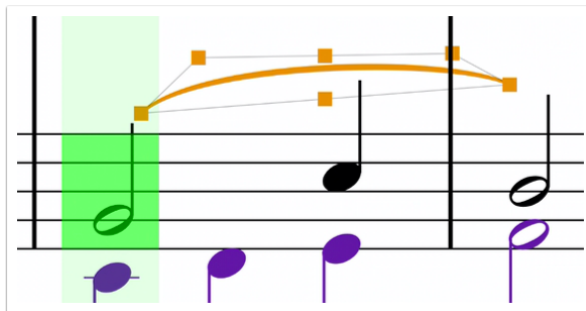

iPad Notion: Jatkoharjoitus

Sidekaaren muotoilu

Myöhemmin voit muuttaa sidekaaren muotoa ja alku-/loppupisteitä näpäyttämällä sen päällä (kannattaa olla suurennatusnäytössä).

Kokeile: näpäytä kaaren kaarta ja saat liikuttelupisteet, joihin tarttumalla voit siirrellä kaaren oikeaan paikkaan (kärsivällisyyttä!!!)

Kaaren ääripisteet liikuttavat päitä, kuperan puolen piste liikuttaa kuperuutta, koverapiste siirtää koko kaarta ja kaksi muuta pistettä muokkaa kaarevuutta.

Crescendo (tai diminuendo)

Aktivoi aluetyökalulla alue, johon crescendo piirretään ja näpäytä aluetyökalun apuvalikosta crescendo merkkiä.

Pianostemmassa alueaktivointi valitsee molemmat kädet, jolloin crescendo piirtyy myös vasemmalle kädelle. Poista ylimääräinen kaari näpäyttämällä sitä ja sitten näpäyttämällä elementtivalikon pyyhekumia (toinen vasemmalta).

Sointumerkkien lisäys

- asetta kohdistin kitaran ensimmäiselle neljäsosanuotille
  - näpäytä C7-työkalua
  - valitse juurisäveleksi D ja otekuvaksi haluamasi kuvio
  - liiku sointusyötössä eteenpäin vain sen omilla nuolilla ja valitse juurisävel, muoto ja mahdollinen otekuvio
- (muista poistaa uudessa soinnussa edellisestä soinnusta jääneitä valintoja)
- poistu moodista näpäyttämällä jossain muualla

Dynaamiset merkit

Aseta kohdistin halutulle stemmalle ja valitse fff-työkalusta dynamiikka.

Toista toimenpide kaikille stemmoille.

Laulun sanojen syöttö

Tavut kirjoitetaan nuottien alle siten, että vasta välilyönti siirtää seuraavan nuotin kohdalle.

Siirrä kohdistin laulustemman ensimmäiseen nuottiin ja valitse Abc-työkalu sekä sieltä Lyr-ics1 työkalu.

Kirjoita laatikkoon ensimmäinen tavu sekä välilyönti: Nuo-_ (alaviiva symboloi välilyöntiä).

Jatka sitten: tin_ nan_ i_ Pa_ din_ No_ tio_ nil_ la_ Tu_ los_ tan_ myös.

Loppusilauksia

Syötä kohotahtiin eri stemmoille neljäsosatauko.

Aktivoi aluetyökalulla viimeisen tahdin kaikki kahdeksasosatauot ja valitse More... valikosta Rests ja sieltä Hide Rests

Voit katsoa miltä tulostusasu näyttää: asetukset valikosta View Options > Print View

Joskus tarvinnut Jazz-tyylistä kirjoitustapaa: asetuksista Full Score Settings > Notation Font > Jazz (tai Standard)

Voit myös määritellä montako tahtia on systeemillä: asetuksista Full Score Settings > Measures Per System > Automatic/antamasi numero (esimerkissämme 7 toimii hyvin).

Olen kiitollinen kommentteistanne!

Kiitoksin, Otto.Romanowski@iki.fi